

Astma och Allergi

Allergisjukdomar beror på att immunförsvaret överreagerar när det kommer i kontakt med ämnen som egentligen inte är farliga för kroppen. De allergiska sjukdomarna delas in i olika grupper och innefattar bland annat astma, allergisk snuva, födoämnesallergi och eksem.

Vilka berörs?

- Omkring 40 % av Sveriges befolkning har någon form av allergisk sjukdom. Det är den vanligaste kroniska sjukdomen bland barn och ungdomar i Sverige. Var tionde svensk har astma. [1]
- Det har skett en stor ökning av astma och allergi. Mellan 2003 och 2011 ökade andelen 4-åringar med astmadiagnos i Sverige med över 50 %. I världen beräknas antalet som har astma öka från dagens 300 miljoner till 400 miljoner fram till år 2025. [2, 3]
- Allergisjukdomar utgör ofta en dold funktionsnedsättning, men kan leda till stora inskränkningar i vardagen och en kraftigt försämrad livskvalitet för den berörda och dess familj. Många upplever oro, ångest och utanförskap, samt oförståelse från omgivningen. Personer med svår allergi riskerar dessutom att drabbas av en livshotande allergisk chock. [4, 5]

Forskning förbättrar liv

- Tack vare forskning kan idag själva orsaken till många allergier behandlas genom immunterapi (allergivaccination). Målet är att personen ska utveckla tolerans för det den är allergisk mot. En lyckad behandling förbättrar livskvaliteten avsevärt då de allergiska besvären och behovet av mediciner minskar, eller försvinner helt. Även risken att drabbas av svåra, livshotande reaktioner minskar. [9]
- Genom forskning har det skett en fantastisk utveckling av behandlingen av barnastma. Under perioden 1985-2000 minskade antalet sjukhusdagar på grund av astma bland barn och ungdomar med mer än 90 % tack vare nya effektiva behandlingar. [10]

Forskning sparar pengar

- Lovande forskning pågår för att utveckla en ny typ av allergivaccination där injektioner ges direkt i en lymfkörtel istället för under huden. Den nya behandlingen är upp till tio gånger billigare än nuvarande behandling och kräver endast 4 behandlingstillfällen istället för över 50. [11]
- Genom ett nationellt astmaprogram med insatser inom bland annat tidig diagnos, behandling och forskning, lyckades Finland vända kostnadsutvecklingen för astma. Trots en trefaldig ökning av antalet patienter, så minskade de totala kostnaderna för astma. Kostnaden per patient minskade med 72 %. [12]

Forska!Sverige är en oberoende stiftelse som verkar för att förbättra villkoren för medicinsk forskning och dess tillämpning.
www.forskasverige.se

Faktabladet stöds av:

Tack till Centrum för Allergiforskning

Medicinsk Forskning -
en investering som alla vinner på

Vad kostar det?

Allergier debuterar ofta tidigt i livet och kan leda till livslånga besvär för berörda och deras familjer. Förutom kroniska besvär, leder allergisjukdomar också till stora kostnader för individen och för samhället.

- År 2005 uppskattades de totala samhällskostnaderna för astma till över 7 miljarder kronor per år i Sverige. [6]
- De totala samhällskostnaderna för allergisk snuva, inklusive nedsatt produktivitet på arbetet, beräknades år 2014 uppgå till 12 miljarder kronor per år i Sverige. [7]
- Ett hem med minst en mjölk-, vete- eller äggallergiker har ökade kostnader på 72 000 kronor per år jämfört med ett hushåll utan matallergi. [8]

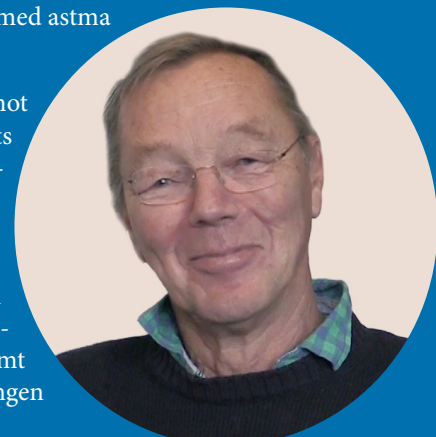
Christer Lefvedahl, 71 år

Som liten blev Christer betraktad som "ett överkänsligt barn". Med åren blev det dock tydligt att han led av astma. Till en början hjälpte behandlingen, men i mitten på 90-talet hände något och han blev snabbt sämre. Trots full medicinering var Christer trött, orkeslös och han fick flera allvarliga astmaattacker som ibland ledde till så svår syrebrist att han svimnade.

För Christer innebar den kommande tiden en svår mental omställning. Från att ha levt ett aktivt liv med segling och resor fick han ställa in sig på en mer begränsad tillvaro. Han kunde inte heller fortsätta sitt arbete som konstnär eftersom färgångorna riskerade att utlösa ett astmaanfall.

Våren 2016 fick Christer ett erbjudande om att delta i en klinisk prövning av ett nytt läkemedel mot svår astma, mepalizumab – en chans som han gärna tog. När Christer inledde behandlingen var han fast besluten att inte ha för stora förhoppningar på resultatet, men redan efter andra behandlingstillfället stod det klart att något hade skett. Idag mår Christer mycket bättre. Han orkar mer, är mindre känslig och är inte längre lika beroende av akutmedicin. Något som gör livet med astma mycket mindre stressfullt.

Det finns idag ingen bot mot astma och ca 10 % får, trots full behandling, ändå astmaattacker och kan inte leva ett symtomfritt liv. Genom att medverka i forskningsstudier får patienter som Christer en chans att testa nya behandlingar som kan hjälpa dem, samt möjlighet att delta i utvecklingen av framtidens behandlingar.

Medicinsk forskning har fantastiska möjligheter.
Den kan förändra liv, den kan förändra vård,
den kan förändra samhället.

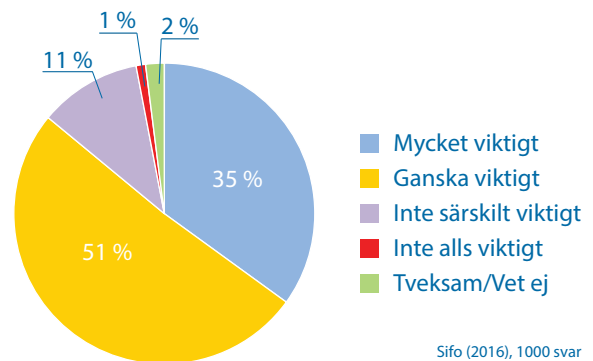
– Lars Klareskog, professor & en av Forska!Sveriges grundare

Hopp för framtiden

- En stor utmaning i behandlingen av astma är att sjukdomen skiljer sig mycket mellan olika individer. I ett samarbetsprojekt mellan svenska universitet och företag vill forskarna med hjälp av biobanksprover utveckla nya diagnostiska astmatest. Målet är att med ett enkelt prov kunna avgöra vilken behandling som kommer fungera bäst för respektive patient. En sådan ny metod är att mäta små partiklar i utandningsluften. [13, 14]
- Allergisjukdomar startar ofta med eksem och födoämnesallergi som i sin tur följs av astma och ytterligare allergier. I ett nordiskt samarbete försöker forskare på ett enkelt och billigt sätt stoppa förloppet genom att behandla spädbarn med oljebad och mjukgörande kräm, samt tidigt introducera vissa livsmedel. Målet är att helt förhindra att barn utvecklar eksem och allergier. [15]
- Vid Linköpings universitet pågår forskning som undersöker tarmfloras betydelse för utvecklingen av allergi. Genom att studera bakteriefloran hos spädbarn, tillsammans med mammas immunförsvaret och mikrobiella exponering under graviditeten hoppas forskarna få ny kunskap om allergins uppkomst, samt hitta nya sätt att förebygga sjukdomen på. [16]

9 av 10 svenskar tycker det är viktigt att Sverige är världsledande inom medicinsk forskning

Sifo (2016), 1000 svar

- [1] Läkartidningen 14/2016
 [2] IMM, Karolinska Institutet (2013) Miljöhälsoberättelse 2013
 [3] WAO (2013) WAO White Book on Allergy: Update 2013
 [4] Cummings et al. Allergy. 2010;65(8)
 [5] Jonsson et al. J Allergy Clin Immunol Pract. 2016;4(1)
 [6] Läkartidningen 39/2007
 [7] Cardell et al. NPJ Prim Care Respir Med. 2016;26:15082
 [8] Jansson et al., Allergy 2014;69(9)
 [9] Burks et al. J Allergy Clin Immunol. 2013 May;131(5)
 [10] Wennergren et al., Acta Paediatr. 2002;91(11)
 [11] Hylander et al., J Allergy Clin Immunol. 2013;131(2)
 [12] Hahtela et al., J Allergy Clin Immunol. 2017;139(2)
 [13] ChAMP-projektet, Centrum för Allergiforskning
 [14] Larsson et al., Clin Physiol Funct Imaging. 2015 (E-pub)
 [15] PreventADALL
 [16] Abrahamsson et al., Pediatr Res. 2015;77(1-2)

Drömmen för mig som forskare är att hitta en bot mot matallergi!

”En fråga som ofta ställs är: varför blir en del allergiska och andra inte? Och svaret är att vi faktiskt inte vet till fullo ännu” säger Mirja Vetander, barnläkare och forskare inom födoämnesallergi vid Karolinska Institutet. Både genetiska faktorer och miljöfaktorer kan spela en viktig roll, men det är inte hela svaret. ”Det är ett pussel som vi håller på att lägga”.

Mellan 5 och 10 % av alla barn och ungdomar har matallergi. Allergin beror på en överkänslighet mot proteiner i födan, så kallade allergener, som i normala fall inte är farliga. Vid en allergisk reaktion reagerar kroppens immunförsvaret och bildar antikroppar mot ämnet. Detta startar en inflammatorisk reaktion som i allvarliga fall kan leda till en livshotande allergisk chock.

”Vi kallar det att leva med risk” förklarar Mirja. Det är något som personen hela tiden måste förhålla sig till i varje situation. Vardagsaktiviteter såsom restaurangbesök kan vara skrämmande och till och med uppfattas som livshotande. En del barn blir rädda för att äta. Den ständiga vaksamhet som krävs för att undvika maten i fråga och inskränkningarna som det innebär i vardagslivet kan vara mycket påfrestande för alla i familjen.

Det finns i nuläget ingen botande behandling av matallergi, men forskning pågår, inte minst i Sverige. ”I mitt forskningsprojekt, FASTX-studien som leds av Caroline Nilsson vid Karolinska Institutet, försöker vi hitta en bot mot svår jordnöttsallergi. Genom att ge patienterna jordnötter i ytterst små, men successivt ökande

mängder, hoppas vi att kroppen till slut ska vänja sig vid jordnötterna. Samtidigt ger vi också ett läkemedel som förhindrar eller mildrar allergiska reaktioner och därmed skyddar patienterna under behandlingen. Genom att kombinera dessa behandlingar kan vi hjälpa de allra svårast allergiska – de som behöver det mest” säger Mirja.

Behandlingen har visat sig vara en effektiv bot mot jordnöttsallergi för flera av ungdomarna i studien. De kan idag äta jordnötter helt utan besvär och leva ett friskt liv utan den konstanta oron för att oavsiktligt få i sig jordnötter. För dem har forskningen förändrat livet.

Utöver att försöka bota allergier nämner Mirja prevention som ett viktigt forskningsfält för framtiden. ”Tänk om vi i framtiden kan förhindra att allergier över huvud taget uppstår – det vore ju fantastiskt!”

